

O ÎNCERCARE DE A SE TIPĂRI UN DICȚIONAR SLAVO-ROMÂN LA 1851

TOMA GH. BULAT

În cursul cercetărilor întreprinse la Arhivele Statului din București în legătură cu istoria Școlii de slavonie de la Sfântul Gheorghe Vechi, am găsit, în dosarul intitulat: *Despre dezlegarea ce Eforia Școalelor cere de la vodă dezlegările autorilor cărților didactice*, filele 1—5, următoarea cerere semnată de Atanasie Nekovici, cunoscut reprezentant al emigrației bulgare din Țara Românească¹:

Prea Înălțate Doamne,

Toate cărțile bisericești fiind traduse după cele slavone, netăgăduit folos ar fi ca să avem și un dicționar slavono-romănesc. Pentru aceea dar sfârșit voi să tipăresc un lexicon slavono-romănesc după care am cinstea și alătura și lista de prenumerație. De aceea alerg la mila Măriei Voastre cu umilnă rugându-vă ca să binevoiți a mă ajuta la tipărirea aceștii cărți în deobște folositoare.

Al Înălțimii Voastre prea plecată și supusă slugă

13 august 1851, București

ATANASIE NEKOVICI

Cererea este primită la 13 august 1851 și înregistrată la nr. 5924. Domnitorul Barbu Știrbei pune rezoluția: « Îi recomandăm la Eforia Școalelor ». Ceva mai departe: « Primită până la adresa Cenzurii. Secretariat cu no. 3467 la 25 avgst ». Jos, scris discret, cu creionul: « Cenzura să-cunoască ». Aceasta pornea de la Eforia Școalelor desigur.

Lista de prenumerații anexată cererii are următorul conținut:

Prenumerație la dicționarul slavono-romănesc de Ieromonahul Macarie

Văzîndu-se pe de o parte că cele mai multe hrisoave vechi fiind scrise în limba slavonă, se întâmplă o mare greutate la traducția lor din pricina lipsei unui dicționar slavono-romănesc, iar pe de alta netăgăduita înlesnire ce un asemenea uvraj ar aduce clerului, că cei toate cărțile bisericești sînt traduse după cele slavone, subînsemnatul a preluat Dicționarul slavono-romănesc de Ieromonahul Macarie, și este gata a-l tipări cu condițiile următoare.

1. Dicționarul se va tipări în două volume pe hîrtie bună.
2. Tipărirea se va începe îndată ce se vor găsi 400 abonați.
3. Prețul unui exemplar în două volume este de un galben.

¹ ATANASIE NEKOVICI, fruntaș al emigrației bulgare din Țara Românească este cunoscut prin activitatea sa diplomatică încă din anul 1804. Împrenună cu un alt bulgar, anume Ivan Zambin, a plecat în acest an la Petersburg intervenind pentru îmbunătățirea situației poporului bulgar. În timpul războiului ruso-turc din 1806—1812 Nekovici s-a relintors la București fiind în strînsă legătură cu generali ruși care au comandat armata de la Dunăre. Activitatea lui a continuat în toată prima perioadă a secolului al XIX-lea, avînd mai totdeauna calitatea de deputat al poporului bulgar. Însoțit de nepotul său Alex. Pavlovici a făcut călătorii la Odesa și Constantinopol în acelaș scop. La 1840 se afla la Viena de unde se întoarce la începutul domniei lui G. Bibescu (Const. N. Velichi).

Banii se plătesc acum înainte. Doritorii de a avea această carte sînt rugați să bene voiască a se subscrie aici.

ATANASIE NEKOVICI

Inițiativa lui Atanasie Nekovici se explică prin dorința domnitorului și a Eforiei Școalelor, manifestată în cursul anului 1850, de a tipări o serie de manuale școlare, necesare școlilor reorganizate prin Regulamentul organic. După ce dispusese mai întîi ca din exemplarele tipărite să se dea jumătate autorului, drept răsplată a muncii sale, la 31 dec. 1850 domnitorul aprobă o nouă hotărîre a Eforiei, și anume ca autorului unei cărți « să i se plătească din Casa școalelor pentru fiecare coală tipărită în 8, de 16 fețe, cu 42 litere într-un rînd, și cu 31 rînduri pe o față, de la una sută lei, pînă la două sute¹. Curînd autorii se anunță: între aceștia apar Pitarul A. Orăscu, cu *Geometria descriptivă*, Massimu cu *Introductio ex linguam latinam* și alții. Între aceștia apare și Nekovici cu cererea sa.

Interesantă este în această petiție mențiunea existenței unui dicționar slavo-romin alcătuit de un ieromonah Macarie.

Cauzele pentru care dicționarul n-a putut apare, cu toată bunăvoința cu care cererea a fost primită de domn, se întrevăd din însăși expunerea de motive a lui Nekovici: la 1850, orientarea culturii rominești se schimbase ca urmare a ascensiunii tinerei clase burghize, ai cărei reprezentanți își impuneau părerea la Eforia Școalelor. Pe aceștia, ideea de a oferi preoților un dicționar cu care să citească vechile cărți slavone nu-i putea interesa, cum nu-i interesau nici aceste cărți. De aici, puținul răsnet ce l-au găsit argumentele lui Nekovici.

Astăzi însă, cînd Asociația Slaviștilor din R.P.R. a proiectat un dicționar științific al slavonei din țările romine, menționarea încercării nereușite a lui Atanasie Nekovici nu este lipsită de interes.

1. Pentru toate acestea dosarul citat: Arhivele Statului București, Min. Culturii, Dosar 2104/1850.

1. Pentru toate acestea dosarul citat: Arhivele Statului București, Min. Culturii, Dosar 2104/1850.

1. Pentru toate acestea dosarul citat: Arhivele Statului București, Min. Culturii, Dosar 2104/1850.

1. Pentru toate acestea dosarul citat: Arhivele Statului București, Min. Culturii, Dosar 2104/1850.

1. Pentru toate acestea dosarul citat: Arhivele Statului București, Min. Culturii, Dosar 2104/1850.

1. Pentru toate acestea dosarul citat: Arhivele Statului București, Min. Culturii, Dosar 2104/1850.

1. Pentru toate acestea dosarul citat: Arhivele Statului București, Min. Culturii, Dosar 2104/1850.

1. Pentru toate acestea dosarul citat: Arhivele Statului București, Min. Culturii, Dosar 2104/1850.

1. Pentru toate acestea dosarul citat: Arhivele Statului București, Min. Culturii, Dosar 2104/1850.